

Nord for den 1 kilometer smalle Kulhus Rende, der fører Roskilde Fjord ud i Isefjorden, rejser Store Karlsminde Klint sig til 33 meters højde. På den anden side af strædet ligger Hornsherreds nordlige spids med alle sommerhusene ved Kulhuse. Står man på toppen af klinten, har man vid udsigt over Isefjorden med Kyndbyværket langt mod syd og over den nordlige del af Roskilde Fjord med Stålvalseværket i Frederiksværk langt mod øst.

Øst for klinten ligger der flade strandenge, der mod nord afgrænses af de skovklædte skrænter ved Sølager. Vest for aftager klintens højde til et fladt område ved p-pladsen ved Nordvej, og vest for den ligger Skuldevig Klint, der fortsætter i skrænterne nord for Lynæs Havn. Uanset hvor man starter sin tur, kan man med fordel gå ud langs stranden og tilbage ad stien langs klintetoppen - eller omvendt.

Udsigt mod Sølager Havn og Stålvalseværket i Frederiksværk.

Tidligere har klinten stået næsten nøgen, da Isefjordens bølger under storm fra sydvest kunne grave i klintens fod og udløse jordskred. Havets nedbrydning er nu stort set ophørt, efter at Lynæs Havn blev udvidet og gav læ for storm fra vestlige retninger. Desuden er der bygget nogle få høfder, som yderligere har sikret kysten. Derfor har urter og buske, f.eks. havtorn, fundet fodfæste på den stejle klint. På stranden ligger en del store sten, som tidligere er styrtet ned fra klinten, dengang den stadig blev angrebet af Isefjordens bølger. Her og der er der små huller i klintens bevoksning, hvor man kan se gult sand og gulbrunt stenholdigt ler, moræneler.

En spændende udvidelse af turen består i at gå langs stranden for foden af Skuldevig Klint, som ligger mellem Store Karlsminde Klint og Lynæs Havn. Denne klint er knap 1 kilometer lang og tilvokset med træer, bla. store kirsebærtræer, og med buske og urter helt ned til vandet.

Stranden er meget smal og mangler visse steder, hvor man må gå på sammenskyttet ålegræs. Der gror tagrør flere steder, ikke så meget fordi fjordvandet har ringe saltholdighed, men snarere fordi der siver kildevand ud flere steder langs klintens fod. Mest udtalt ved Boeskilde, som ligger midtvejs på klinten. Kildevandet har fået klintens smeltevandssand til at skride ud. Et par steder kan man se blotninger af blågråt moræneler med store fastsiddende sten. Øst for kilden fører en sti op til St. Karlsmindevej, hvorfra man kan fortsætte til St. Karlsminde Klint.

Foto: Jørn Waneck.

Havtorn med gule bær på den tilgroede klint. Man kan i øvrigt lave en fortræffelig kryddersnaps med havtorn.

Vanddybden ud for de to klinten er kun ca. en meter helt ud til 300-400 meter fra land, hvor dybden så falder brat til 9-12 meter i Kulhus Rende.

Den geologiske historie

I begyndelsen af 1970'erne var St. Karlsminde Klint en levende klint, dvs. fjordens bølger eroderede i klintefoden, så der skete skred, som holdt klintens facade fri for plantevækst. Derfor kunne man se, hvordan klinten var opbygget. Undersøgelser viste, at den indeholdt lag af moræneler, som var aflejret af sidste istids gletschere, og lag af smeltevandssand og -grus. Moræneler indeholder en blanding af sten, grus, sand og ler. Endvidere var lagene stærkt forstyrrede af isoverskridelsen, de lå ikke mere vandret, men var deformerede og foldede.

STORE KARLSMINDE KLINT

Foto: Jørrn Waneck.

Blåligt gråt moræneler i Store Karlsmine Klint.

2 Klinten indeholder to forskellige typer af moræneler, det blågrå og det gulbrune. Det blågrå har et forholdsvis stort indhold af sten fra Oslo-området, som viser, at isen, der aflejrede moræneleret, kom fra nord. Det skete i slutningen af sidste istid, da isen nåede frem til Danmark for ca. 30.000 år siden. Dette moræneler hviler på lag af fint sand. Isen smeltede bort for en kort tid, men stødte atter frem og skubbede til moræneler og sandlag, så de blev foldet.

Isen smeltede atter bort og smeltevandet aflejrede mere end 7 meter smeltevandssand og -grus oven på de foldede lag. For lidt mere end 22.000 år siden kom isen igen, denne gang fra en østlig retning, fra Sverige, som indholdet af sten viser. Moræneleret fra dette isfremstød er gulbrunt. Isen skubbede også denne gang til lagene.

Områderne øst for St. Karlsminde Klint omkring Sølager og vest for Skuldevig Klint samt et lille område mellem dem er alle flade lavtliggende arealer. I Stenalderen, da landet lå lavere, var de dækket af hav sammen med store dele af Halsnæs. Den gang var de skovklædte skrænter ved Sølager kystklinter. Efter Stenalderen har landet hævet sig langsomt, ca. 6 meter ved Lynæs, og dermed tørlagdes den tidligere havbund.

Karlsminde Klint Sand, grus og ler fra vand og is er kernen i udsigtspunktet

Fra toppen af Karlsminde Klint er der en storslået udsigt over Isefjorden med Kundbyværket langt mod syd og over den nordlige del af Roskilde Fjord med Stålvalseværket i Frederiksværk langt mod øst.

Her står man på resterne af et landskab skabt af is og vand under istiden og senere kraftigt påvirket af havets bølger.

Hvor:

Karlsminde Klint ligger i den sydlige del af Hundested, hvor Roskilde Fjord og Isefjord mødes.

Koordinater:

55.944562
11.879525

Find flere steder på:
www.geus.dk/naturperler

GEUS

www.geus.dk

Tekst:

Geolog, naturvejleder Tove Stockmarr